

GEGANTS DE LA MERCÈ 150

anys

Ramon Berenguer I i Almodis
1870-2020, Tàrrrega

La primera referència dels gegants a la ciutat és de 1600 i es troba al *Llibre de Cerimònies* (1592-1661) dipositat a l'Arxiu Comarcal de l'Urgell. En aquest llibre es documenta l'ordre que seguien les processons de Corpus d'aquella època, encapçalades per la bandera de la vila i el **Jagant de la Vila**, que portava una alabarda (destral de pal llarg) i l'escut d'armes de la vila.

Al llibre *Les Santes Espines de Tàrrega*, apareix una altra cita trobada sobre l'existència dels gegants de la ciutat, a la processó de les Santes Espines de 1773: «... al davant les creus; davant les banderes, i al davant de tot los jagants, un ball de bastonets, un de valencians i dos balls de cristians i moros».

A mitjan segle XIX, es va presentar una nova parella de gegantons, el **Llenguado** i la **Pagesa**, promoguts per Mariano Terés i propietat de la família Terés, una nissaga de notaris targarins. Els gegantons van ser construïts per un avantpassat d'aquests. El Llenguado treia la llengua i la Pagesa anava vestida com a tal. Tots aquests gegants es van perdre.

El 1870, es van presentar els **gegants de la Mercè**, Ramon Berenguer I i Almodis, pertanyents al barri que porta el seu nom; per aquest motiu, el gegant porta un gran medalló amb l'escut de l'orde de la Mercè. Es van fer gràcies a Miquel Florensa Artigues, més conegut per *Miquel del Bitxo* (casa seva era coneguda per *cal Bitxo*), que va inventar també l'Home de la Barra i va ser director de banda i orquestra durant quaranta anys. Els gegants de la Mercè participaven a la cercavila inaugural de la Festa Major de Maig i de Setembre, i a les Festes de la Mercè. La resta de l'any eren guardats a les golfes de l'Escola Pia.

El gegant duu el nom del comte de Barcelona que conquerí el castell de Tàrrega als musulmans. La seva esposa Almodis en va ser la propietària, la qual el deixà en herència a les successores al tron reial.

Miquel del Bitxo i el seu company Tonet del Xoqueta van viatjar d'amagat a Barcelona per anar a buscar la nova parella de gegants de la Mercè, quan la població es va fer ressò que els veïns del barri del Carme tenien la intenció de fer la seva pròpia i primera parella. Els veïns de la Mercè, que rivalitzaven amb els del Carme per veure qui organitzava la millor festa de barri, es van voler avançar als seus veïns, per tenir la primera parella de gegants propis d'un barri de Tàrrega. Amb aquesta intenció, Miquel del Bitxo va dissenyar els nous gegants, en va construir els bastidors de fusta i recollí diners entre seus veïns (fins i tot alguns del carrer del Carme) per poder finançar la compra de les dues figures al taller barceloní (desconegut), sense que els del Carme ho sabessin. L'expectació va ser tal que el secret no es va poder guardar i, uns dies abans, tot Tàrrega ja anava plena de comentaris sobre com serien els nous gegants: alguns pensaven que serien blancs, d'altres negres, i fins i tot que serien musulmans, atès que l'orde dels mercedaris s'havia dedicat a recollir diners per pagar rescats de cristians segrestats durant les ràtzies de pirates del nord d'Àfrica.

El dia de la seva presentació, el 23 de setembre de 1870, vigília de les Festes de la Mercè, els gegants van sortir per la porta de l'església de la Mercè, després de la típica tronada del barri, que també començava a l'esmentada església. Entre la multitud de persones assistents a l'esdeveniment, Joan del Xeco, uns dels organitzadors de les Festes del Carme, va dir públicament: «... un altre any el barri del Carme tindrà uns gegants nous quatre palms més alts que els de la Mercè». I tal dit, tal fet: l'any següent, el 1871, van presentar la nova parella de **gegants del Carme** amb uns bastidors de fusta quatre pams més alt que els de la Mercè. Es desconeixen els noms amb què foren batejades les dues figures i el seu aspecte, tot i que, segurament, eren coronats.

L'any 1899, els gegants de la Mercè van ser llogats per anar a Linyola, molt probablement, acompanyant els dos gegants de la població. La publicació de la història dels gegants vells de Linyola del programa de la Festa Major del 2006, ho explica.

El 1909 prenen part als actes de la Festa Major de Maig, en una notícia publicada al periòdic *Pàtria* de Cervera: «Las diversions populars no desdigueren de les festes religioses y les músiques, tronades, gegants y nanos, balls de bastóns, los dos castells de fochs y l'elevació del globo, sostingueren una animació per los carrers com pochs anys s'havie vist».

L'any 1917, els organitzadors de les Festes del Carme van demanar als seus veïns rivals si els gegants de la Mercè participarien en la celebració. Aquests van accedir-hi, per sorpresa i desavinença de molta gent, però el que va passar va remoure les consciències de tot el barri mercedari. Ramon Berenguer I va patir una aparatosa caiguda que el va deixar inutilitzat, al mateix punt on els gegants del Carme no van poder fer un pas més. Alguns van veure en aquest detall una protesta d'ultratomba dels vells entusiastes i defensors de la dignitat de les coses del barri de la Mercè.

L'any 1944, els gegants de la Mercè foren convidats per la Comisión de Ferias y Fiestas de Lérida a participar a la Festa Major de la capital, però el seu mal estat de conservació va fer que la imatge de la ciutat i el barri no quedessin en gaire bon lloc. L'octubre del mateix any, la Comissió de Veïns del Barri de la Mercè rebé una subvenció de l'Ajuntament de 1.000 pessetes (6 euros) per reconstruir-los i reparar-los. Paral·lelament, es va fer un capta entre els veïns del barri i fora d'aquest per reunir els diners necessaris per a aquest objectiu. Les aportacions particulars s'anaven publicant periòdicament al setmanari local *Nova Tàrraga*, quantitats entre 5 i 100 pessetes (0,03 euros i 0,60 euros).

Durant la Festa Major de Maig de 1945, els gegants de la Mercè van estrenar vestits nous, i la geganta Almodis va patir una aparatosa caiguda, cosa que en va fer encara més necessària la restauració. Per evitar aquest tipus d'accidents, els gegants no van participar a la tradicional cercavila del dia 12 a la Festa Major de Maig de 1947, atès el fort vent que bufava.

L'any 1952, la ciutat només comptava amb els gegants de la Mercè, desapareguts de la vida pública, ja feia una bona colla d'anys, i els gegants del Carme. La Comisión Oficial de Ferias y Fiestas de la ciutat es va reunir per esperonar les comissions de festes dels barris del Carme i del carrer Major que es procuressin de dues parelles noves de gegants per donar major lluïment a les festes majors i de barri de la població. I tal dit, tal fet: el 1953 es van presentar els gegants del carrer Major, els nous gegants del Carme (els quarts) i els gegants de la Ciutat o de l'Ajuntament, tota una revolució gegantera a la ciutat.

Es van restaurar l'any 1928 pel pintor Josep Minguell, i aprofitant l'avinentsa, es va fer un nou pentinat de la geganta a la 'garçon' i un nou vestit de la geganta fet per les modistes del barri. Es restauren de nou els anys 1939, el 1945, el 1985 i el 1997 (Agnès Pla). Finalment, el 2009, Carles Teixidó del taller l'Esfera de Bellpuig els restaura de nou, fent-li també una corona nova al gegant, amb motiu de la XXIV Ciutat Gegantera de Tàrrega. El darrer canvi en el vestuari es va fer l'any 1997, obra de Ramon Roig de Terrassa. Mesuren 4 metres i 3,70 metres, pesen 95 i 90 quilos i són fets de cartró pedra.

Albert Fitó i Pi

Ajuntament de
Tàrrega

Regidoria de Cultura